

Holdninger til kastrering av gris og ulike alternativer

BENTE FREDRIKSEN¹, KERSTIN LUNDSTRÖM² MARIA ÀNGELS OLIVER³, AROUNA OUEDRAOGO⁴, MARIA FONT I FURNOLS³, JOSÉ GONZÁLEZ³, MARTA GIL³, MARINA GISPERT³, OG MICHEL BONNEAU⁴
Animalia, Norge¹, SLU, Sverige², IRTA, Spania³, INRA, Frankrike⁴

Innledning

Velferdsaspektet ved kastrering av gris har i noen land medført at praksisen med kastrering uten bedøvelse nå tas opp til vurdering. Ved hjelp av en stor spørreundersøkelse er holdninger til kastrering av gris og aktuelle alternativer kartlagt i Europa. Spørreundersøkelsen var en del av EU-prosjektet ”PIGCAS - Attitudes, practices and state of the art regarding piglet castration in Europe”.

Formålet med denne undersøkelsen var å samle og evaluere informasjon om ulike interessegruppers holdninger til kastrering uten bedøvelse og mulige alternativer. Alternativene som ble vurdert var kastrering med og uten bedøvelse, immunologisk kastrering, kjønnsseparering av sæd og framføring av hanngriser. Undersøkelsen skulle også avdekke trender og variasjon mellom grupper av land med ulik kastreringspraksis. Deltagerne ble blant annet bedt om å rangere alternativene til kirurgisk kastrering, samt viktigheten av noen aspekter ved svineproduksjon.

Kastreringspraksis i EU

De fleste hanngriser i Europa kastreres i dag, primært for å bedre kjøttkvaliteten og sekundært for å forenkle driften. Kirurgisk kastrering av hanngriser kan i EU foretas uten bedøvelse inntil 7 dagers alder. Hos eldre griser må det benyttes bedøvelse og inngrepet må utføres av veterinær.

Resultater

Alternativer til kirurgisk kastrering

De ulike interessegruppens rangering av alternativene til kirurgisk kastrering er gitt i Tabell 1 (alle landene samlet). Kirurgisk kastrering med bedøvelse var den metoden det totalt sett var størst aksept for. I de to produsentgruppene (prod og nisje) ble det gitt lik rangering for kastrering med og uten bedøvelse. Blant alle andre interessegrupper ble kastrering med bedøvelse foretrukket framfor kastrering uten bedøvelse. I land med hanngrisproduksjon (Storbritannia og Irland) var rangeringen av kastrering uten bedøvelse lavere enn i de andre landene.

Tabell 1. Gjennomsnittlig rangering av ulike alternativer til kastrering av gris (alle land) per kategori

	Forbr	DVO	Prod	Nisje	Adm	Industri	Vet
Kirurgisk kastrering uten bedøvelse	2.7 ^b	1.2 ^d	3.6 ^a	3.1	2.7	3.0 ^b	3.1 ^{ab}
Kirurgisk kastrering med bedøvelse	3.8 ^a	3.2 ^{bc}	3.5 ^a	3.4	3.3	3.6 ^a	3.7 ^a
Immunologisk kastrering	2.7 ^b	2.9 ^c	2.5 ^c	2.4	3.0	2.8 ^{bc}	3.0 ^{bc}
Hanngrisproduksjon	2.5 ^b	4.0 ^a	2.3 ^c	2.8	3.0	2.4 ^c	2.5 ^C
Kjønnsortering av sæd – utelukkende purker i slaktegrisproduksjon	3.3 ^a	3.8 ^{ab}	3.0 ^b	3.5	3.1	3.3 ^{ab}	2.7 ^{bc}

Rangering foretatt ved at hvert alternativ er gitt en rangering fra 1 (dårligst) til 5 (best). Forskjellig bokstav innen en kolonne indikerer signifikante forskjeller ($P < 0.05$).

Forbr: Forbrukere og detaljhandel, DVO: Dyrevelferdsorganisasjoner, Prod: Svineprodusenter (konvensjonell drift), førfirmaer og avlsorganisasjoner, Nisje: Svineprodusenter (ikke-konvensjonell produksjon), Adm: Statlig/administrativt, Industri: Slakterier, kjøttindustri og grossister, Vet: Veterinærer (i praksis)

Det var en klar interessekonflikt mellom dyrevelferdsorganisasjonene og de andre interessegruppene. Dyrevelferdsorganisasjonene skilte seg ut med sin klare preferanse for hanngrisproduksjon og kjønnsortering av sæd, og sin like klare forkasting av kirurgisk kastrering uten bedøvelse. Dette gjaldt uavhengig av landets kastreringspraksis. Interessekonflikten var tydeligst i forhold til svineprodusenter i konvensjonell produksjon. Denne gruppen var nemlig relativt positiv til å beholde dagens praksis med kirurgisk kastrering uten bedøvelse. Dette gjaldt i de fleste land, men ikke i land som i dag har hanngrisproduksjon (Storbritannia og Irland). I disse landene hadde også industrien en lavere aksept for kirurgisk kastrering uten bedøvelse enn i de andre landene.

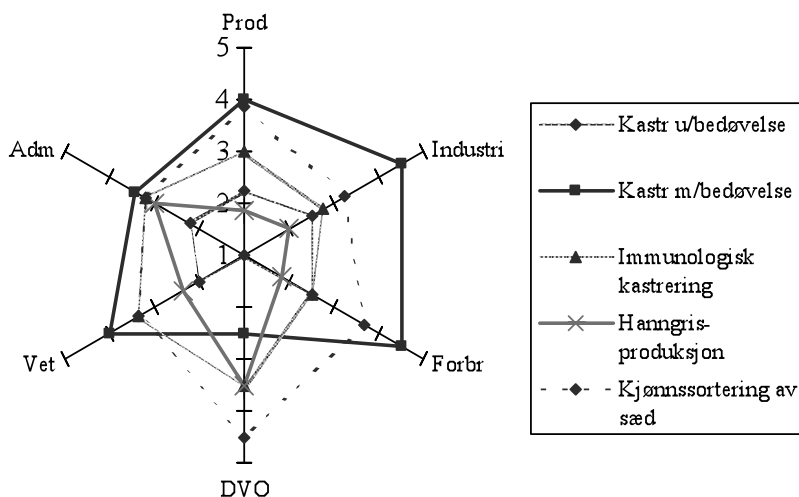
Immunologisk kastrering og hanngrisproduksjon ble rangert lavere enn kastrering uten bedøvelse av kategoriene produsenter, industri og veterinærer. Dyrevelferdsorganisasjonene rangerte hanngrisproduksjon som bedre enn kastrering uten bedøvelse, mens industri, produsenter og veterinærer i land med kastratproduksjon så på hanngrisproduksjon som en dårligere løsning, i motsetning til de samme kategoriene i land med hanngrisproduksjon som tenderte til å foretrekke hanngrisproduksjon.

Kjønnsortering av sæd ble rangert relativt høyt av alle interessegrupper og ble klart foretrukket framfor kastrering uten bedøvelse av forbrukere, dyrevelferdsorganisasjoner og industri, men ikke av veterinærer og produsenter i konvensjonell produksjon.

Norske og svenske resultater

På en del punkter skilte svarene fra Norge og Sverige seg fra resten av Europa. Norge og Sverige tar klarere avstand fra kastrering uten bedøvelse enn resten av Europa, samtidig som kastrering med bedøvelse oppnådde enda høyere aksept her enn i resten av Europa. Kastrering med bedøvelse blir vurdert som et godt alternativ av alle interessegrupper i Norge og Sverige, bortsett fra dyrevelferdsorganisasjonene som helst vil ha kjønnssortering av sæd, alternativt immunologisk kastrering eller hanngrisproduksjon.

For alternativene immunologisk kastrering og kjønnssortering av sæd var det ingen store forskjeller mellom Norge/Sverige og resten av Europa. Kjønnssortering av sæd blir godt akseptert av alle grupper, mens det er noe mer skepsis til immunologisk kastrering.

Figur 1. Gjennomsnittlig rangering av ulike alternativer til kastrering av gris per kategori i Norge og Sverige.

Aspekter ved svineproduksjon

Tabell 2 viser hvordan ulike aspekter ved svineproduksjon ble rangert. Høyest rangering ble samlet sett gitt for "Produksjonskostnader" og "Spisekvalitet". Dette blir altså sett på som de viktigste punktene i dagens svineproduksjon, bortsett fra for dyrevelferdsorganisasjonene som rangerte "Grisens velferd" høyest. De punktene som ble gitt lavest rangering var "Arbeidsforholdene på gårdene" og "Bondens og arbeidernes sikkerhet".

Sammenligner man resultatene fra land med lav andel eller ingen kastrering med land som hovedsaklig produserer kastrater, så man store likheter i preferanser blant de fleste interessegruppene (forbrukere, dyrevelferds-organisasjoner, produsenter og veterinærer). For kategorien statlig/administrativt ble det imidlertid funnet forskjeller. I land hvor kastrering er mindre vanlig ble "Produksjonskostnader" og "Bondens og arbeidernes sikkerhet" rangert høyest, mens det i land med kastratproduksjon var det "Spisekvalitet" som ble rangert høyest hos denne gruppen. "Spisekvalitet" ble også rangert høyest i kategorien "Industri" i landene med kastratproduksjon, mens det var "Produksjonskostnader" som ble rangert høyest i land med lav andel kastrater. I motsetning til de andre landene rangerte industrigruppen i land som ikke kastrerer "Grisens velferd" som viktigere enn "Spisekvalitet".

Ut fra resultatene ser det ut til å være en interessekonflikt mellom dyrevelferdsorganisasjonene og de andre interessegruppene. Dyrevelferdsorganisasjonene karakteriseres ved at de legger stor vekt på dyrevelferd og liten vekt på produksjonskostnader og spisekvalitet.

Tabell 2. Gjennomsnittlig rangering (alle land) per kategori

	Forbr	DVO	Prod	Nisje	Adm	Industri	Vet
Grisens velferd	3.3 ^b	4.6 ^a	2.8 ^c	2.7 ^b	3.3 ^{ab}	2.9 ^b	3.7 ^a
Produksjonskostnader	3.2 ^b	2.1 ^c	4.0 ^a	3.3 ^{ab}	3.2 ^{ab}	3.9 ^a	3.2 ^{ab}
Spisekvalitet	3.9 ^a	2.8 ^b	3.2 ^b	4.2 ^a	3.7 ^a	3.9 ^a	3.5 ^a
Arbeidsforholdene på gårdene	2.4 ^c	2.9 ^b	2.6 ^c	2.4 ^b	2.2 ^c	2.2 ^c	2.2 ^c
Bondens og arbeidernes sikkerhet	2.6 ^c	2.8 ^b	2.9 ^{bc}	2.3 ^b	2.9 ^b	2.4 ^{bc}	2.9 ^b

Rangering foretatt ved at hvert alternativ er gitt en rangering fra 1 (dårligst) til 5 (best). Forskjellig bokstav innen en kolonne indikerer signifikante forskjeller ($P < 0.05$).

Takk

Vi vil takke PIGCAS-teamet, regionale koordinatorene og de nasjonale kontaktpersonene for deres arbeid med å samle inn og bearbeide datamaterialet og EU-kommisjonen for å finansiere prosjektet.